

> Retouradres

De president van de Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500EA Den Haag

FEZ
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk

Contactpersoon
Wieke Tonies

T 06 46 912 335

Kenmerk
2015-0000251794

Uw kenmerk

Datum 29 april 2015
Betreft Reactie op het verantwoordingsonderzoek bij het jaarverslag van
WenR (hoofdstuk XVIII, rijksbegroting)

Geachte mevrouw Stuiveling,

Hierbij stuur ik u mijn reactie op de voorlopige uitkomsten van uw
verantwoordingsonderzoek 2014 bij Wonen en Rijksdienst, begrotingshoofdstuk
XVIII van de rijksbegroting.

Met belangstelling heb ik kennis genomen van uw conceptrapport. In uw rapport
beschrijft u de beleidsresultaten, de bedrijfsvoering (vijf onvolkomenheden en één
opgeloste onvolkomenheid) en de financiële informatie van Wonen en Rijksdienst.
In mijn reactie ga ik hier achtereenvolgens op in.

De rijksdienst is in beweging. Centralisering van bedrijfsvoering en uniformering
van (bedrijfsvoerings)processen zorgen ervoor dat er extra aandacht moet zijn
voor de uitvoering. Een deel van deze veranderingen heb ik vanuit mijn
coördinerende rol zelf in gang gezet. Het rijksbreed structureel verankeren van de
veranderingen in bedrijfsvoeringsprocessen is echter complex en een werk van
lange adem. Zoals hierna verder toegelicht zal ik mede op basis van uw
aanbevelingen mijn aandacht hieraan blijven geven.

Beleidsresultaten

Besparing op apparaatskosten

Apparaatskosten

U relateert de ontwikkeling van de apparaatsuitgaven aan de
apparaatstaakstellingen van opeenvolgende kabinetten en stelt dat het Rijk
moeite heeft de taakstellingen te realiseren. Daarnaast wijst u op het risico dat
wordt bespaard op programma-uitgaven in plaats van op apparaatsuitgaven.

Elk departement heeft de taakstellingen van opeenvolgende kabinetten verwerkt
in de eigen begroting. Daarnaast doen zich jaarlijks situaties voor die leiden tot
het besluit om het budget bij te stellen. In de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk
wordt dit nader toegelicht.

Bij beleidsintensivering, zeker als het gaat om zaken met een spoedeisend
karakter waarvan de politieke noodzaak breed wordt gedragen, ligt het gevaar op
de loer dat ministeries programmamiddelen willen inzetten, zodat het apparaat de
facto groter wordt. Daarom is in 2014 een toetsingsprocedure ingevoerd, die de
problematiek, waarover eerder inzicht ontbrak, beter zichtbaar heeft gemaakt en

leidt tot een scherpere discussie over de dekking van nieuwe beleid.

Het kabinet scherpt op basis van de ervaringen in 2014 de toetsingsprocedure aan, onder meer door de ontwikkeling van een kader voor de apparaatsuitgaven en de introductie van een onafhankelijk uitgevoerde toets, indien een ministerie aangeeft de apparaatsuitgaven, samenhangend met een intensivering, niet binnen het eigen apparaatbudget te kunnen dragen. In de aanbiedingsbrief bij de Jaarrapportage Bedrijfsvoering Rijk 2014 wordt hier nader op ingegaan.

Datum

29 april 2015

Kenmerk

2015-0000251794

Ten aanzien van het Uitvoeringsprogramma Compacte Rijksdienst, dat per 1 januari 2015 is afgesloten, maakt u opmerkingen over de neerwaartse bijstelling van het besparingspotentieel gedurende de looptijd van het programma en de vermeende gevolgen daarvan voor het realiseren van de taakstellingen. Omdat deze opmerkingen in vergelijkbare bewoordingen ook onderdeel uitmaken van het Verantwoordingsonderzoek 2013 verwijs ik naar de bestuurlijke reactie bij dit onderzoek. Over de onzekerheid van de beoogde besparingen bij nog doorlopende projecten merk ik op dat alle projecten beschikken over een financiële onderbouwing, waarvan acht in de vorm van een business case. Voor de nog lopende projecten houd ik een bandbreedte aan voor het besparingspotentieel. Ik heb geen reden om aan te nemen, dat de besparingen lager uitkomen dan de ondergrens van deze bandbreedte. Ik deel de mening dat het van belang is de realisatie van de besparingen bij te houden. Vanwege het afronden van het programma zijn de verantwoordelijkheden van de betreffende projecten overgedragen aan de lijnorganisatie. Ik vind het daarom logisch dit te laten plaatsvinden via het reguliere verantwoordingsproces en hiervoor niet een aparte verantwoordingslijn in stand te houden.

Proces totstandkoming beleidsinformatie

U geeft aan dat de onderzochte onderdelen van de beleidsinformatie in het jaarverslag 2014 deugdelijk tot stand zijn gekomen en voldoen aan de verslaggevingsvoorschriften. Als het gaat om de niet financiële informatie zijn er twee aandachtspunten. Het totstandkomingsproces van de niet financiële informatie bij de directie FEZ is nog steeds op hoofdlijnen beschreven en niet geactualiseerd naar de situatie 2014 en de totstandkoming van de kwalitatieve uitspraken in de beleidstekst is beperkt reconstrueerbaar omdat eenduidige omschrijvingen en kwaliteitsafspraken soms ontbreken.

De aandachtspunten die u signaleert zijn terecht. Na een uitgebreide aanschrijving voor het jaarverslag 2013 is er voor gekozen deze aanschrijving niet in zijn geheel te actualiseren, maar alleen de belangrijkste wijzigingen in een addendum met de nieuwe uitgebreide planning mee te sturen. Hierin waren ook de relevante wijzigingen voor de niet financiële informatie meegenomen. De beperkte reconstrueerbaarheid van de totstandkoming van de kwalitatieve uitspraken in de beleidstekst is gelegen in het feit dat bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2014 geen rekening mee was gehouden dat deze zouden meelopen in het controlebereik van de Auditdienst Rijk (ADR). Met terugwerkende kracht is getracht zo goed als mogelijk de benodigde dossiers op te bouwen.

Ik ben voornemens tijdig de aanschrijving voor het jaarverslag 2015 alsook de specifieke werkinstructie voor de niet financiële informatie geheel te laten actualiseren. Ook de uitgebreidere reconstrueerbaarheid en bijbehorende dossiervorming wordt hierin meegenomen. Omdat ook bij het opstellen van de ontwerpbegroting 2015 nog geen rekening was gehouden met de uitgebreidere reconstrueerbaarheid wordt van de zomer al gestart met de vorming van de dossiers voor het jaarverslag 2015. In de recent intern verstuurd aanschrijving voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2016 is hier uiteraard al wel aandacht voor gevraagd.

Bedrijfsvoering

Opgeloste onvolkomenheden in de bedrijfsvoering

Inkoopbeheer FMHaaglanden

Het doet mij genoegen dat het inkoopbeheer FMHaaglanden dit jaar is aangemerkt als een opgeloste onvolkomenheid. In 2014 is veel energie gestoken in het verder verbeteren van het inkoopbeheer FMHaaglanden. Er zijn interne controles uitgevoerd op het contractenregister en de inkoopprocedures. De interne controles hebben niet geleid tot bevindingen die invloed hebben op de rechtmatigheid. Daarnaast is de spendanalyse uitgebreid naar alle zes aspecten uit het normenkader inkoop van de Algemene Rekenkamer. FMHaaglanden zal in 2015 de genomen maatregelen voortzetten om het inkoopbeheer FMHaaglanden blijvend op orde te houden.

Datum

29 april 2015

Kenmerk

2015-0000251794

Doorlopende onvolkomenheden in de bedrijfsvoering

Controleraamwerk P-Direkt

U constateert dat in 2014 vooruitgang is geboekt met het verder op orde brengen van de beheersmaatregelen rond P-Direkt. Het streven om eind 2014 het stelsel van beheersmaatregelen volledig op orde te hebben is echter niet gelukt. De bevindingen betreffen niet het primaire proces van P-Direkt. De ADR heeft aangegeven dat de bevindingen niet doorwerken in de rechtmatigheid van de salarisadministraties bij de ministeries.

Technisch beheer SAP-HR/BW

Over 2014 is nog een aantal tekortkomingen in de autorisatie-inrichting SAP-HR/BW vastgesteld, zoals afwijkingen ten opzichte van beoogde autorisaties. Er zijn acties genomen gericht op verdere beperking van diverse systeeminstellingen. Verdere inperking brengt de functionaliteit en daarmee de continuïteit van de dienstverlening in gevaar. Met de ADR wordt afgestemd over hoe de risico's verder te beheersen. Daarnaast zijn aanvullende controles ingericht op systeem- en beheerniveau.

Leveranciersmanagement

Over 2014 zijn tekortkomingen in het leveranciersmanagement vastgesteld. Dit betreft een specifieke dienstverleningsovereenkomst met SSC-ICT Haaglanden. Verder bieden de rapportages van sommige dienstverleners van uitbestede processen onvoldoende inzicht of afspraken zijn nageleefd. P-Direkt heeft eind 2014 maatregelen getroffen om deze tekortkoming op te lossen. Rollen, taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van leveranciersmanagement zijn opnieuw bekeken en worden in de loop van 2015 verankerd in een nieuw governancemodel.

Inkoopbeheer Rgd

In 2014 heeft de Rijksgebouwendienst (Rgd) het grootste deel van de maatregelen van het verbeterplan inkoopbeheer Rgd geïmplementeerd. In 2015 zal deze implementatie verder worden doorgezet, waarbij ik uw aanbevelingen graag ter harte neem. Overigens merk ik op dat de Regeling Aanbestedingsprocedure RVB (RAR) dit jaar reeds is geactualiseerd, waarbij ook de bevindingen van de Algemene Rekenkamer zijn betrokken. Daarbij maak ik de kanttekening dat de RAR niet in plaats treedt van de aanbestedingsregelgeving maar complementair is. Het is dus niet noodzakelijk om alle bepalingen uit de hogere regelgeving in de RAR op te nemen.

Ook in 2015 wil ik de aanpak van de onvolkomenheid inkoopbeheer Rgd op een planmatige werkwijze vormgeven. Over de voortgang van de aanpak en over mogelijke interpretatieverschillen wil ik graag tijdig afstemmen met de Algemene Rekenkamer.

Nieuwe onvolkomenheden in de bedrijfsvoering

Datum

29 april 2015

Kenmerk

2015-0000251794

Inkoopcirculaire

U stelt dat de circulaire grensbedragen voor opdrachten onder de Europese drempelwaarde niet valt te rijmen met de bedoeling van de Aanbestedingswet 2012. Hieronder versta ik dat de u bedoelt dat de circulaire met de toepassing van de één-op-één gunning van opdrachten tot €50.000, de toegang voor het MKB tot overheidsopdrachten belemmert. Deze zorg van u wordt door mij zeer serieus genomen. Met de Aanbestedingswet 2012 beoogt het kabinet juist de toegang voor het MKB tot overheidsopdrachten te verbeteren. Om die reden zet ik alsnog het kwantitatief onderzoek naar de circulaire in gang. Hierbij wordt ook zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de resultaten van de evaluatie Aanbestedingswet 2012, zodra deze resultaten beschikbaar zijn. In deze evaluatie is onder andere onderzoek gedaan naar de lasten van procedures, zoals de meervoudig onderhandse procedure en naar de toegang MKB.

U beveelt aan het grensbedrag in de circulaire nader te onderbouwen, of het grensbedrag aan te passen in het verband met de toegang van het MKB. Ik onderzoek of aan de onderbouwing in de circulaire aan de hand van de in de Gids Proportionaliteit genoemde acht criteria alsnog een nadere uitwerking is te geven. Dit zal ik doen in nauwe afstemming met de minister van Economische Zaken.

Coördinatie Rijksbrede informatievoorziening

U constateert dat eerder is beoogd dat de ministeries per 1 januari de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst (BIR) volledig geïmplementeerd zouden hebben en dat dit ambitieniveau vervolgens is bijgesteld tot de 10 meest bedrijfskritische systemen, zonder analyse van de materiële risico's voor de informatiebeveiliging. Ik merk daarbij op dat de BIR is geïntroduceerd om te komen tot één gemeenschappelijke taal en beveiligingsstandaard ter vervanging van de tientallen, niet veel van elkaar verschillende departementale baselines.

Uw aanbeveling om de BIR te actualiseren neem ik ter harte en maakt onderdeel uit van het jaarplan 2015 van de Interdepartementale Commissie van Chief Information Officers (ICCIO) en wordt daarmee in 2015 opgevolgd.

U merkt op dat een tijdpad voor de volledige implementatie van de BIR nog ontbreekt en beveelt aan een duidelijk tijdpad op te stellen. Voor de periode tot volledige implementatie zouden de beveiligingsrisico's in kaart moeten worden gebracht. In de ICCIO van 22 april is afgesproken, dat DGOBR met de individuele CIO's vóór de zomer in gesprek zal gaan om per departement afspraken te maken over het duidelijk krijgen van de beveiligingsrisico's en de volledige implementatie van de BIR met een duidelijk tijdpad, mijlpalen en tussentijdse evaluatiemomenten. DGOBR zal hiervoor eerst de resultaten van de audits van de ADR en de explains moeten analyseren die eind maart 2015 beschikbaar zijn gekomen. Ik heb hiervoor in 2015 budget en personele capaciteit gereserveerd.

U constateert ten slotte tekortkomingen bij de verantwoordelijkheidsverdeling en taakafbakening van de CIO-Rijk, de departementale CIO's en de RijksBVA. Daarbij stelt u dat de toezichhoudende rol voor de implementatie van de BIR bij zowel de CIO-Rijk als bij de RijksBVA is belegd. Ik wil het volgende verduidelijken. De CIO-Rijk is (namens de minister voor W&R) verantwoordelijk voor de kaderstelling en de monitoring van informatiebeveiliging bij de departementen. Aan de kaderstelling wordt invulling gegeven door het vastleggen van normen of standaarden (zoals de BIR). De monitoring van de invoering en naleving van deze rijksbrede normen wordt gedaan door het verzamelen van informatie over het naleven van de standaarden en normen bij de ministeries door de CIO-Rijk. Het verzamelen van informatie loopt via de departementale CIO's. De Rijks-

beveiligingsambtenaar (RijksBVA) is volgens het Beveiligingsvoorschrift Rijksdienst 2013 (BVR 2013) belast met het bewaken van het integrale karakter en de consistentie van de Rijksbrede kaders voor beveiliging alsmede het toezicht op de werking van de integrale beveiliging van de Rijksdienst, conform artikel 4 BVR 2013.

En binnen de departementen is het de rol van de departementale CIO om het lijnmanagement te ondersteunen bij het implementeren en naleven van de BIR. Het is de rol van de departementale BVA om hier toezicht op te houden. De BVA rapporteert aan de ambtelijke leiding (SG) in hoeverre het lijnmanagement, ondersteunt door de CIO, erin slaagt te voldoen aan de rijksbrede beveiligingskaders, waaronder de BIR.

Datum

29 april 2015

Kenmerk

2015-0000251794

Inkoopbeheer HIS

Uw aanbevelingen neem ik ter harte. Hieronder beschrijf ik per aanbeveling op welke wijze ik hier navolging aan zal geven.

1. *Bevindingen AR: de nadere concurrentiestelling/mini-competitie functioneert niet voldoende en de keuzes voor de aanbestedingsprocedures is niet in voldoende mate onderbouwd.*

Beide bevindingen vloeien voort uit het gebruik van de circulaire grensbedragen. De circulaire ter nadere invulling van de Aanbestedingswet 2012 en de Gids Proportionaliteit is tot stand gekomen vanuit de gedachte dat dit leidt tot meer uniformiteit bij het uitvoeren van aanbestedingen en het benaderen van de markt, een belangrijke pijler van het inkoopstelsel van het Rijk. HIS handelt, zoals van een uitvoeringsorganisatie verwacht mag worden, volgens de opgestelde circulaire. De bevindingen ga ik oplossen door de maatregelen te treffen die ik hierboven heb beschreven onder het kopje inkoopcirculaire.

2. *Bevinding AR: onvoldoende is uitgewerkt in welke situaties verplichte consultatie van een aanbestedingsjurist plaatsvindt.*

HIS werkt volgens het principe: professionele juridisch geschoolde medewerkers die op basis van een risicoanalyse (op afgesproken criteria) een inschatting maken over de te volgen procedure en eventuele extra checks. Een consultatie van een aanbestedingsjurist is daarom niet in alle situaties in de processen opgenomen. De HIS zal uiterlijk 1 juli 2015 in de procesbeschrijving criteria expliciteren wanneer consultatie van de HIS aanbestedingsjuristen gewenst is.

3. *Bevinding AR: op dit moment worden geen (verbijzonderde) interne controles uitgevoerd.*

Ik onderschrijf de bevinding dat er in 2014 geen (verbijzonderde) interne controle heeft plaatsgevonden, mede als gevolg van het uitvallen van de kwaliteitsmanager. In 2013 heeft deze controle wel plaatsgevonden en begin 2015 is HIS weer gestart met een aantal interne controles. HIS zal het bestaande Interne Controle-plan actualiseren en na bespreking met de ADR vanaf medio 2015 gestructureerd uitvoeren.

4. *Bevinding AR: bij enkele aanbestedingen niet is vast te stellen dat de collegiale beoordeling zichtbaar heeft plaatsgevonden.*

U stelt dat in geval van collegiale beoordeling dit in het dossier moet zijn vastgelegd. De HIS zal uiterlijk 1 juli 2015 verbetermaatregelen in het proces van tegenlezen en beoordeling door teamleider/coördinator doorvoeren om de vastlegging te verbeteren.

5. *Bevinding AR: de keuzes voor de uit te nodigen ondernemers is niet in voldoende mate onderbouwd.*

In de HIS procesbeschrijving "Proces offertetraject v 24-01-2014" is opgenomen dat in de "Startnotitie AW 2012" de Inkoopstrategie en de

motiveringen dient te worden vastgelegd. Het volgen van de procesbeschrijving en de startnotitie dwingt de inkoopadviseur van HIS de keuze van de leveranciers objectief vast te stellen. Op deze manier is in het proces geborgd dat op verzoek van een ondernemer achteraf de keuze van de leveranciers, die worden toegelaten tot de aanbestedingsprocedure, kan worden gemotiveerd. Daarmee voldoet de HIS naar mijn mening aan de bepaling van artikel 1.4 van de Aanbestedingswet 2012. Ik wacht de conclusie van nader onderzoek van de ADR op dit punt af en tref indien nodig maatregelen.

Datum

29 april 2015

Kenmerk

2015-0000251794

Financiële informatie

Fouten en onzekerheden in de rechtmatigheid op artikel 1 woningmarkt

De overschrijding van de rapporteringstolerantie op beleidsartikel 1 Woningmarkt betreft rechtmatigheidsfouten in de huurtoeslag, welke regeling wordt uitgevoerd door de Belastingdienst. Vanwege de relatief kleine financiële omvang van het begrotingshoofdstuk Wonen en Rijksdienst en de relatief grote financiële omvang van de huurtoeslag, leiden de rechtmatigheidsfouten in de uitvoering bij de Belastingdienst, al snel tot een overschrijding van de tolerantiegrens. Het ministerie is in overleg met betrokken partijen zoals de ADR, het ministerie van Financiën en de Algemene Rekenkamer om te komen tot een structurele oplossing. Deze wordt waarschijnlijk vormgegeven door de aanpassing van regelgeving. Hiermee is enige tijd gemoed.

Hoogachtend,
De minister voor Wonen en Rijksdienst,

drs. S.A. Blok